

קונטרס

משעיינות

החיים

דברי תורה

מכ"ק מרח ארמו"ר זצוקללה"ה

הג הסודות תשי"ה • גליון תנ

פה יוצאן סיטי יצ"ו

©

כל הזכויות שמורות

י"ל ע"י

מכון שלמה משנתו

להוצאת ד"ת של כ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה

שע"י איגוד חסידי צאנז זוועהיל

להערות והארות

או להזמנת הגליון נא לפנות לטעל:

201-455-7269

בארה"ק:

052-712-6945

דוא"ל:

mayunoshachaim@gmail.com

דרוש ליל א' דסוכות

אושפיזא דאברהם תשע"ד

בגמרא מסכת סוכה (לא.) ההיא סבתא דאתאי לקמיה דרב נחמן אמרה ליה ריש גלותא וכולהו רבנן דבי ריש גלותא בסוכה גזולה הוו יתבי צווחה ולא אשגח בה רב נחמן אמרה ליה איתתא דהוה ליה לאבוהא תלת מאה ותמני סרי עבדי צווחא קמייכו ולא אשגחיתו בה אמר להו רב נחמן פעיתא היא דא ואין לה אלא דמי עצים בלבד ע"כ.

ויש לעיין מה שרצתה בזה שאמרה איתתא דהוה ליה לאבוהא תלת מאה ותמני סרי עבדי צווחא קמייכו ולא אשגחיתו בה ובמה יודע איפוא בזה שצדקה בטענתה, אך שבאמת להבין בעי האיך היה לאברהם אבינו כל כך עבדים, והרי שנינו (אבות פ"ב מ"ח) מרבה עבדים מרבה גזל, וא"כ מדוע לא חשש אברהם אבינו ע"ה לכך.

והנראה ליישב זה בהקדם מה שיש לחקור בכל איסור גזל, אם נימא דדבר הנגזל נחשב כעצם וגוף של איסור ומעין הא דאיתא מזקה"ק המגיד מזלאטשוב זי"ע לגבי ברכת הנהנין, שאם האדם אינו מכוין בברכתו כראוי אזי נתהפך המאכל למאכל איסור ובכוחה לטמטם את מוחו, או דילמא דיח לומר שחל שם איסור על דבר הנגזל אך לא נעשה גוף של איסור.

והנפק"מ בזה יש לומר לענין מה דקיי"ל בסוכה שנפסל והדר אכשרוהו דאמרינן ביה תעשה ולא מן העשוי וצריך לסכך מחדש, אך זה דוקא באם הפסול היה בעצם וגופו של הסכך, אבל אם לא הוי הפסול בגופו רק איזה פסול אחר מוחצה לה, אז אע"פ שנסתלק אח"כ האיסור לא אמרינן דפסול משום תעשה ולא מן העשוי.

ודאתינא להכי יתיישב הכל כמין חומר, דכשיישובו רבנן בסוכה גזולה טענה ההיא סבתא שאין הם יוצאים מצות ישיבה בסוכה, וטענתה בפיה דאע"פ שאיכא תקנת מריש וע"י שיחזרו דמי העצים יהיו עצי הסוכה שלהם,

מכל מקום סברה היא דעצי גזל הם חתיכא דאיסורא וא"כ הוי פסול הסוכה בגוף העצים וממילא גם אחר שירד מהם איסור הגזל עדיין פסולה הסוכה מחמת תעשה ולא מן העשוי.

ומשהיא הבחינה שעומדת וצווחת ואין איש מתייחס לדבריה, המשיכה ואמרה גם טעמה ונימוקה שאין לומר שאיסור גזל הוי רק על האדם והוי כאיסור חיצוני ולא גופו של איסור ולא נאסר הסוכה משום תעשה ולא מן העשוי ושפיר אפשר לצאת בה, דהרי אברהם אבינו היה לו שיי"ח עבדים ולכאורה תקשה האיך לא חשב בזה משום שיבוא לידי איסור גזל, ועל כרחך צ"ל שסמך על הא דמצינו שצדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם.

אולם דכל זה יוצדק רק אי נימא דאיסור של גזל נחשב כעצם וגופו של איסור ובזה שפיר יש לומר דסמך אברהם אבינו שלא יבוא תקלה כזה לידו והרשה לעצמו שיי"ח עבדים וע"פ מה שכתבו שם התוספות דרק בדבר אכילה דגנאי הוא לצדיק שאוכל דבר איסור ע"ז נאמר דאין הקב"ה מביא להם תקלה, משא"כ אם לא נימא דדבר הגזול נחשב כגופו של איסור וי"ל דאינו גנאי כ"כ לצדיק א"כ בודאי היה לו לחשוש שיכשל עי"ז באיסור גזל.

ולכן הזכירה השי"ח עבדים דהווי ליה לאבוב אברהם, דמיניה מוכח דהוי גופא דאיסורא ולא יצאו חכמים מצות סוכה בסוכתם הגזולה, ולא יועיל התקנת מריש דמ"מ לא יצאו ידי חובתם מטעם דהווי תעשה ולא מן העשוי.

אך רב נחמן נענה ואמר פעיתא היא דא ואין לה אלא דמי עצים בלבד, דסבר דאין בעצים גזולים משום איסור בעצם וליכא חששא דתעשה ולא מן העשוי ודו"ק.

דברי תורה בשוה"ט אושפיזא דיצחק

תשנ"ו

בתוה"ק (ויקרא כ"ג, מ"ב) בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אתם מארץ מצרים וכו', ועוד במצות היום ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכפות תמורים וענף עץ עבות וערבי נחל ושמחתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים וגו', והרבה טעמים ורמזים כבר נאמרו על מצוה זו.

ונקדים לבאר דבר האמור באושפיזא קדישא, ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו ורבקה אוהבת את יעקב (בראשית כ"ה, כח) וכבר תמהו על האושפיזא קדישא האיך הי' יכול עשיו הרשע לרמות אותו איך מעשרין את המלח ואת התבן, ועוד יש לדקדק דכתיב ויאהב יצחק את עשיו ולא כתיב ויצחק אוהב את עשיו כדכתיב ורבקה אוהבת את יעקב, ועוד (שם כ"ז טו) ותקח רבקה את בגדי עשיו בנה הגדול החמודות אשר אתה בבית ותלבש את יעקב בנה הקטן, וברש"י החמודות שחמד אותן מן נמרוד.

ולכאורה תמוה כשולחת אותו לקבל הברכות מיצחק לפני מותו למה שלחה אותו בבגדי עשיו שהי' קודם של נמרוד, אף דאפ"ל בפשטות דרצתה שיצחק לא יכיר שזה יעקב, הרי היתה יכולה לקחת דוגמתן דהרי גם בגדי עשיו היתה צריכה לתקנם שיהא טוב ליעקב, עיין באוהה"ק, וגם מה שלא הכיר שהוא יעקב זה לא הי' משום בגדי עשיו אלא משום עורות גדיי העזים שהלבישה על ידיו, עיין בספורנו, וכבר תמה גם בדעת זקנים בעל תוספות עיי"ש.

והנ"ל עפ"מ דאיתא בספר אזור אליהו (פרשת שלח) וז"ל שמעתי מעשה אחד והוא אמיתי, שאדם אחד הי' לו מכתב מאת הה"ק הרבי מלובלין זיע"א שכותב עליו שהוא יר"ש ות"ח ואח"כ נתגלה הדבר שהוא לא טוב עשה, ושאלו להה"ק מלובלין ע"ז והשיב האדם יראה לעינים ואלקים יראה ללבב (שמואל א'

ט"ז ז, והיינו דבזמן שאפילו רשע עומד אצל הצדיק נכנס בו הרהורי תשובה, ובאותו רגע הוא נקרא צדיק, אבל אינו יודע מה שה' מקודם ומה שיהי' אח"כ, ואין לו לצדיק אלא לשעתו, אבל הקב"ה יראה ללבב אם יהי' לבו נכון תמיד עכ"ד.

ולזה אפ"ל דמה שאהב יצחק את עשיו הוא משום דבעת שבא עשיו לפניו וידוע מחז"ל גודל כיבוד אב של עשיו שהי' לו מלבושים מיוחדים בעת ששימש את אביו, וכשעמדל פני אביו הי' לו אז הרהורי תשובה, ומשו"ה כתיב ויאהב יצחק דאהבה היתה רק באותה שעה שעשיו עמד לפניו והי' לו אז הרהורי תשובה אבל כשהלך מלפניו נפסקה האהבה, משא"כ האהבה שהיתה מרבקה ליעקב הי' תמיד, ומשו"ה כתיב ורבקה אוהבת את יעקב שלא בטלה האהבה, ומשו"ה לקחה רבקה את בגדי עשיו החמודות שהי' לובשן בעת עוסקו בכיבוד אב ואז הי' לו הרהור תשובה, ורצתה רבקה לקחת לו דייקא את מלבושיו אלה שבזה הי' כוחו בכיבוד אב וכשתקח ממנו את זה אז יהי' יותר קל לקחת הברכה ממנו.

ובבני יששכר (מאמרי חודש תשרי מאמרי י אות כ"ב ד"ה ממילא) הביא מהחיד"א בשם הרב החסיד מהרי"ח ז"ל לתרץ קושיית הראשונים, למה צוה השי"ת לישב בסוכה זכר לענני כבוד ולא צוה לעשות זכר למן ובאר, ותירץ משום דענני הכבוד היו רק ישראל בטובה זאת מיוחדים אבל הערב רב היו חוץ לענני כבוד, משא"כ מן ובאר גם הערב רב היו ניזונים מהם, והקשה שם בבני דלמה באמת מן ובאר נהנו גם הערב רב ולא מן ענני הכבוד.

וכתב לתרץ דמן ובאר הם בחי' מזון משא"כ ענני הכבוד בחי' מלבושים וקיי"ל (ב"ב ט' ע"א) כר"י דבודקין לכסות ואין בודקין למזונות, ומשו"ה למזונות לא בדקו וניזונו גם הערב רב מן המן ובאר, משא"כ לכסות בדקו ונמצאו ישראל כלך יפה רעייתי ומום אין בך, והערב רב נבדקו ונמצאו כולן פגומים ונשארו ערומים, ולזה מצות סוכה הוא בכל שנה ושנה דמיון ענני כבוד הוא אחרי יום הכיפורים, להורות שכבר נבדקו ישראל והם נקיים מכל עון וסיג וחסטאה והן מלאין מצות כרימון עיי"ש.

אך אפ"ל לפמ"ש דעשיו אף שהי' רשע מ"מ כשבא אביו נזדרקה אצלו הרהורי תשובה ולקח את מלבושיו החמודות, ועיין עוד בבנ"י (שם אות ז בהג"ה) מ"ש מהרה"ק ר' פנחס מקוריץ זיע"א, המבחן בין גוי לישראל, דמנהג ישראל

שהבגד העליון הוא להם בגד כבוד ולבוש יקר, וכשהולך לביהכ"נ או אל בית אדם חשוב הולך דייקא מלובש בבגד העליון כי זה כבודו, ואצל הגוים הוא בהיפך אפילו כשהוא מלובש באיזה בגד עליון, בהליכתו לבית שרים נכבדים מפשיט מעליו בגד העליון, כי להם לחרפה, וכתב משום דישראל יש להם אור מקיף וזה כבודם ותפארתם משא"כ הגוים.

ולזה אפשר דכשנכנסים עם הד' מינים לסוכה והד' מינים מרמזים כל סוגי בנ"א אפי' בלא תורה ומצות כגון ערבה בלי טעם וריח, והא הרי בודקים לכסות, אך כשנכנס ביחד עם האתרוג, וכיון דבעמדם יחד עם הצדיק יש להם הרהורי תשובה כמו עשיו בעמדו לפני יצחק וכהמעשה מהרבי מלובלין, ומשו"ה כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, והבן.

בעידן רעוא דרעוין שחה"מ סוכות

אושפיזא די'עקב תשנ"ח

בתוה"ק חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך, ושמחת בחגך אתה ובנך וגו' שבעת ימים תחוג לה' אלוקיך במקום אשר יבחר ה' כי יברכך ה' אלוקיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך והיית אך שמח (דברים ט"ז, יג-טו), ובגמרא (ראש השנה יג, א) באספך מגרנך ומיקבך בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר, ויל"ד מה שתלה מצות השמחה בזה שאוספים אז הפסולת גורן ויקב, ולשמחה מה זו עושה.

ובאושפיזא קדישא מצינו וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען, אלה תולדות יעקב יוסף וגו' (בראשית לז, א-ב), וברש"י וישב יעקב ביקש יעקב לישב בשלוח קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוח אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא אלא שמבקשים לישב בשלוח בעולם הזה, והדבר צ"ב דאטו צדיקי אי אכלי תרי עלמי מי סני להו, וכי בזה שיושב בשלוח בעוה"ז מחסר כל שהוא מהשכר המתוקן להם לעולם הבא, והלא כל חיי ותענוגי העוה"ז המה כאין וכאפס כנגד שעה אחת מחיי העוה"ב.

והנראה לפרש, ובהקדם מ"ש בסה"ק עבודת ישראל (לשבת תשובה) דמזמן החורבן שאז כולנו כשכורים ומשוגעים מכובד החורבן והצרות ורדיפות מיום אל יום, עד שנחשב לפני הבורא ב"ה כל העונות בית ישראל כאילו עשו שוגגים, ואפי' דקי"ל (יומא פו, ב) כי התשובה מיראה מהפכת הזדונות לשגגות, מכל מקום כיון שעל ידי הצרות בלאו הכי נחשבו הזדונות כשגגות, ממילא כששב ומתחרט עליהם לפני הבורא ב"ה, הוא ברוב חסדיו מהפכם לזכיות, וריח ניחוח לד', ויזכה להיות כסא ומרכבה לד', עכד"ק, והיא מליצת יושר נשגבה לזמנינו שאף שהתשובה היא תשובה מיראת העונש בלבד ג"כ נעשו הזדונות לזכיות וזאת נחמתנו בעניינו.

והנה בנחלת בנימין (מצוה קל"ה) כתב דבתשובה מאהבה שמהפך זדונות לזכויות, אזי שכר מצוה זו, שהיתה תחלתה עבירה רק נהפכו עליה ציריה להעשות מצוה מצד תשובתו אשר מאהבה, איכא בהאי עלמא, ולא בעלמא דאתי בהיותו עם סיעת הצדיקים, שמתוך שבחו יזכר גנותו כי על כל חופה מכריזין כבוד מצוה אשר בעבורה ניתנה לו שכר זה, משו"ה שכר זדון שנהפך לזכות בהאי עלמא איכא, [וכעין מ"ש האחרונים (חי' הגר"ח סי' קפ"ד) על הא דקיי"ל (קידושין ל"א ע"א) אביו אומר לו השקני מים ואמו אומרת לו השקני מים מניח כבוד אמו ועוסק בכבוד אביו, שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך, מדוע גדול כבוד האב מן האם, הלא יש לחוש דילמא לאו אביו הוא, וכמו שאמרו חז"ל (חולין י"א ע"ב), ואמו היא ודאית ואין ספק מוציא מידי ודאי, ותיריך שכל עיקר כיבוד אב ואם הוא לפייסם ולהוקירם ולגלות חשיבותם, ולכן אם יכבד את אמו יותר מאביו רק מחמת הטעם שבאמו הוא ודאי מצוה ואביו לא יכבד דילמא לאו אביו הוא, זה יגיד קלונה ופחיתותה של אמו ולא יהיה זה לכבוד ולהדר אלא להפך] ונמצא שעיקר השכר הגשמי שיש לנו בהאי עלמא הוא ע"י התשובה, וכאמור בזמנינו אף ע"י התשובה מיראה שזדונות נעשו לו כזכויות.

וע"כ לאחר יוהכ"פ ששבנו בתשובה על חטאינו ועונותינו, (ואף שהוא בבחי' תשובה מיראה מאימת וחרדת יום הדין) שפיר ראויים אנו לקבל שכר בהאי עלמא, וע"ז נצטוינו מיד במצוות השמחה בבשר ויין ודברים גשמיים המרמז שיש לנו גם מכל טוב העוה"ז, וזהו אשר הגיע לנו בזכות התשובה, שעל ידיה נעשו הזדונות לזכויות, ושכר המצות האלו אנו מקבלים בהאי עלמא, וזה מאה"כ חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך" ולרמז בא שבהאי זימנא שמאספים מהפסולת גורן ויקב, היינו המעשים פסולים והעבירות לתוך ביתינו שנעשה מזה זכויות, וע"י זה אנו מקבלים שכר בהאי עלמא "כי יברכך ה' אלוקיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידך", וע"כ "והיית אך שמח" להורות על ענין השמחה בעניני העוה"ז.

ובזה יש לבאר הא דהמצטער פטור מן הסוכה (סוכה כ"ו ע"א) בדרך רמז, דהנה ידוע מהספה"ק שבחי' חג הסוכות הוא תשובה מאהבה, שלאחר שבימים הנוראים שבנו על חטאינו מיראת הדין והעונש, וכעת לאחר שנחתם גז"ד לטובה אנו עושים תשובה מאהבה שעל ידיה זדונות נעשו כזכויות, אמנם מי שמצטער וכל ימיו דווים וסחופים אזי גם בתשובה מיראה שלו נעשו זדונותיו

לזכיות כהעבודת ישראל הנ"ל והוא פטור מן הסוכה, מבחי' סוכה שהוא מורה על תשובה מאהבה.

וביעקב אבינו ע"ה מצינו שעשה תשובה בבחי' תשובה מיראה כדכתיב (בראשית לב, ח, יא) וירא יעקב מאד ויצר לו, וכן אמר קטונתי מכל החסדים וכו', וברש"י לכך אני ירא שמא משהבטחתי נתלכלכתי בחטא ויגרום לי להמסר ביד עשיו, ועוד בכמה מקראות מוכיחים שהוא היה בבחי' יראה,

והנה יעקב בענותנותו היה חושב שהוא חוטא כגון בכיבוד אב ואם או בזה שנשא ב' אחיות או בזה שאיחר נדרו, אמנם סבר שכונן שמעט ורעים היו ימי שני חייו וצרות רבות ורעות היו מנת חלקו כל ימי חייו, וא"כ ע"י תשובתו אף שהי' מיראה נעשו לו הזדונות כזכיות, וא"כ מגיע לו שכר בהאי עלמא, שהרי על זכיות אשר כאלו אין מקבלין שכר בעולם העליון, וע"כ ביקש לישב בשלוח, אמנם לאמיתו של דבר לא חטא יעקב מעולם ואין לו הבחינה שזדונות נעשו לו כזכיות וכולו זכאי הוא, ועל המצות הא שכר המצוה בהאי עלמא ליכא, וע"ז אמר הקב"ה "לא דיין לצדיקים במה שמתוקן להם לעוה"ב" היינו שמתוקן ומזומן לו חלקו בגן עדן תחת כנפי השכינה, אלא שמבקשים לישב בשלוח בעוה"ז שסוברים שזכיותיהם הוא בבחי' זדונות נעשו לו כזכיות.

ולפ"ז יובן היטב הגמרא (ריש ע"ז ג' ע"א) דלעתיד לבוא כשיבואו אוה"ע לבקש שכר ינסה אותם הקב"ה במצות סוכה, ולמה דייקא במצוה קלה זו, אך לפי כל הנ"ל א"ש דהרי אנו בעניינו אין לנו גם שכר בעוה"ב, כי הרי אנו לכל היותר כבעל תשובה, וע"ז מקבלים שכר בהאי עלמא, כי מתביישים לקבל ע"ז שכר בעוה"ב, אך הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו רצה שנקבל שכר גם בעוה"ב, כי כל השכר בעוה"ז הוא כאין ואפס לרגע אחד של עוה"ב.

ומשו"ה נתן לנו את השכר שנשמוח בחג הסוכות ועשה מזה מצוה, ובזה ששמחים בחג אזי השכר הוא לעוה"ב, א"כ כל שכר עוה"ב הוא משום מצות שמחת חג הסוכות, ולזה מנסה הקב"ה אותם גם במצוה זו דהרי עיקר טענתם למה נשתנו מבני ישראל, ובנ"י הרי מקבלים שכר רק ממצוה זו ולכן מנסים אותם גם במצוה זו דייקא.

דברי תורה בשוה"ט אושפיזא דמשה

תשס"ה

בתוה"ק (ויקרא כג, מג) בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות.

ודקדק ביערות דבש (חלק א, דרוש ו) למה כפל הכתוב דבריו פעמיים, באמרו בסוכות תשבו שבעת ימים, ושוב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. וביאר בקדשו, שענין מצות סוכה הוא, על פי מה שאמרו (סוכה ב, א) צא מדירת קבע ושב בדירת עראי, 'להורות כי גרים אנחנו עלי ארץ מבלי קבע, וימינו כצל שבין לילה היה ובין לילה אבד, והאיש הירא וחרד לדברו של מלך מלכו של עולם, כל השנה יהיה לו הכל לדירת עראי'.

והנה 'אזרח' מורה על מדריגה עליונה, וכמו שמצינו (בבא בתרא טו, ב) שאברהם אבינו נקרא אזרח. וזהו ביאור הכתוב, **בסוכות תשבו שבעת ימים** זה עולה על המון העם, שהם יושבים בסוכות אחת בשנה, כי כל איש ישראל יש לו עלייה והתרוממות אחר שעברו עליו הימים הנוראים, וישראל קדושים שבים בתשובה כל אחד כפי מדריגתו. אבל הצדיקים ובני העלייה, עליהם אמר הכתוב **כל האזרח בישראל ישבו בסוכות**, שהם יושבים כל השנה בצל הסוכה, ובצל דירת עראי. עכ"ל.

ועוד לאלוה מילין, ובהקדם דברי המדרש (תנחומא אמור, כב), על הפסוק (ויקרא כג, מ) ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', שואל המדרש וכי ראשון הוא והלא ט"ו יום הוא ואת אמרת ביום הראשון, אלא ראשון הוא לחשבון עונות. והמדרש הוא קשי ההבנה, והלואי היינו יכולים להעיד על עצמנו שבכל אלו הימים לא נכשלנו במאומה, האם יכול אדם לומר שלא נכשל בימים אלו באיזה דיבור לשון הרע, ואף שטרודים בימים אלו במצוות, היצר מזמין לאדם פנאי לחטוא אף בימים אלו.

מעיינות דברי תורה אושפיזא דמשה תשס"ה החיים

ובפייט (יום ב' דסוכות, פיוט המתחיל כי אקח מועד), וענתה השירה הזאת לפניו לעד, וסוכה תהיה לצל יומם לעד, ויש להבין מה השייכות בין מקרא זה שאמרו משה רבינו האושפיזא קדישא (דברים לא, כא) וענתה השירה הזאת לפניו לעד וגו' כי ידעתי את יצרו וגו', לסוכה שתהיה לעד.

ויבואר, דהנה ביסוד מצות סוכה, מצינו (סוכה כ, ב, רש"י ד"ה לא) שעיקר מצות סוכה הוא אכילה שתיה שינה, ולא מצינו שיהא חיוב להתפלל ולקיים מצוות בסוכה, ואף שאיתא מהאר"י הק' ליטול הד' מינים בסוכה, מכל מקום אין זה חיוב.

והרמז בזה, דאיתא (עבודה זרה ג, א) אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ויש בפי האדם מען להצטדק על מה שחיסר בעבודת השם, באמרו שהיצר התגבר עליו ביותר, ולא היה ביכולתו לעמוד כנגדו, והכל בא לו בקושי, וכמו שאמר משה רבינו כי ידעתי את יצרו, והשי"ת מתחרט על שברא היצר הרע (סוכה נב, ב), שנאמר (מיכה ד, ו) ואשר הריעותי, וקשה כח הסבל ואין אדם יכול לעמוד נגדו.

אך שוברו יהא בצידו, אם כשבא להתעסק בדברים גשמיים, הוא רץ כצבי וקל כנשר למלאות ולעשות כל צרכיו, ויש לו די זמן ועת לכל דבר, וכשיאמר שלא היה לו פנאי ללמוד, ישאלוהו לאמר האם היה יום אחד שלא אכלת כי לא היה לך פנאי, ויבואו מעשיו ויטפחו על פניו ויעידו כי שקר דיבר, וכדאמרי אינשי, שבעת שהספינה מחשבת להישבר, אין להשליך תחילה את הטלית והתפילין... ולכן אחר ששואלים את האדם אם נשא ונתן באמונה (שבת לא, א), שואלים אותו אם קבע עתים לתורה, כי אם לענין משא ומתן עשה הכל באמונה ובחריצות, מתעורר עליו קטרוג למה לא קבע עתים לתורה באותו זריזות וחריצות.

יש לך אדם שאינו מסוגל להשכים בבוקר להתפלל כראוי, וטענתו בפיו שקשה לו מאד לקרוע תנומה מעפעפיו, אך עפעפיו יישירו כנגדו בעת בא חליפתו וזיכירוהו כי כשבא לידו איזה עסק ורווח, היה גבור כארי לקום בבוקר השכם.

ובזה עלה בדעתי לפרש בעת שאמרנו הסליחות ב"ג מדות, **אזכרה אלהים ואהמיה בראותי כל עיר על תילה בנויה ועיר האלהים מושפלת עד**

שאל תחתיה, שמתאונן הפייטן שכל 'עיר', בכל פעם שצריך לקום בבוקר מוקדם, לכל עניני העולם הזה, הרי זו על תילה בנויה, אבל 'עיר האלהים' כשצריך לקום לצורך עבודת השם, היא 'מושפלת עד שאל תחתיה'.

ולזה אחר ראש השנה ויום כיפור, ששב האדם מדרכו הרעה והתחרט על מעשיו, אומר השי"ת לאדם צא מדירת קבע, ועשה את האכילה ושתיה ושינה שלך עראי, שגם הדברים הגשמיים יעשו באופן של עראי, ואז לא אבוא עמך בטרונייא, כי ידעתי את יצרך.

וזה רמז הפייטן, **וענתה השירה הזאת לפני לעד**, מה היא העדות, **שסוכה תהיה לצל יומם לעד**, שאופן הנהגתו דברים הגשמיים יעידו אם שקר ענה פיו, או שדובר אמת הוא שיצרו מתגבר עליו.

והלום ראיתי באחד מספרי הגה"ק ר' שלמה קלוגר זצ"ל, אשר בריבוי ספריו אין לך ענין שלא עסק בו, לבאר מאמר התנא (אבות ג, א) לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, מהו דין ומהו חשבון, ומבאר, שאם אדם חייב לרעהו ממון ואינו משלם, ובא המלוה ונוטל הימנו משכון, זהו דין, אך פעמים שהמלוה בא ועושה חשבון עם הלוה, בכמה מסתכם חובו, ואיך ניתן לחלק את החוב, שיוכל לעמוד בתשלומים, וזהו חשבון.

ובזה יבואר המדרש היטב, ראשון לחשבון עוונות, שבסוכות בא הקב"ה ועושה עמנו חשבון, לדעת כמה אפשר לדרוש מהאדם, כי על ידי התנהגות האדם בדבריו הגשמיים אפשר לעשות חשבון כמה הוא יכול להתנהג כן בעניני תורה ומצוות, ולכן נא ונוכחה יאמר ה', אם נראה שבאמצע פגישה חשובה נעצמו שמורות עיניו, הרי שאדם זה קשה עליו באמת ההשכמה והקימה, אך אם בעסקיו הוא רץ ונמהר, יוכיח בו שאך שוא דיבר.

וזוהי מדרגת הצדיקים, שעליהם אמר הכתוב **כל האזרח בישראל ישבו בסוכות**, כאמור, שהצדיק כל השנה עושה הדברים הגשמיים טפל, ותורה ומצוות עיקר, וכמו שפירש הרה"ק הרר"ב זי"ע מה שאמר (עירובין ט, א) יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא, שמי שהוא 'יציבא בארעא' שעוסק בעניני ארציות בדרך קבע, אזי הוא 'גיורא בשמי שמיא', ומי שהוא 'גיורא בארעא' שגם בדברים גשמיים הוא עוסק בדרך עראי וטפל, אזי 'יציבא בשמי שמיא', שיזכה לעורו של לוינתן, להיות תושב בשמי שמים.

הן היום היה היא"צ של הרה"ח ר' יענקל ע"ה, שהיה בבחינת גיורא בארעא, שלא היה צריך לעצמו מאומה, ומאידך היה יציב בשמי שמיא, שהיה תלמיד חכם, וכבר בשנותיו המוקדמות מסר נפשו לעזור ולסייע לצעירי הצאן, והיה מעודד ומסייע לבחורים שבאו מארץ ישראל, ועשה הכל ונתן להם את המיטב, שיוכלו ללמוד במנוחה ללא טרדה, והוציא מהם את המיטב.

היום הוא האושפיזא של משה רבינו ע"ה, ואיתא (תיקוני זוהר קיד, א) שכל תלמיד חכם הוא בבחינת משה, ולזה אמרו בש"ס (שבת קא, ב) משה שפיר קאמרת, וכן הוא באלו הבחורים שנתעלו ולמדו בהתמדה, והגיעו ליום זה.

רגיל אני לומר לבחורים, שהאף אומנם שהקימו את 'קרן הפרסים', אין זה אלא לפעם הראשונה, אך משיזכו לטעום טעמה של תורה, יבואו הם לשלם כדי שיזכו ללמוד, וכהלל הזקן שנתן כל ממונו כדי להיכנס לבית המדרש (יומא לה, ב).

ויעזור השי"ת שנזכה כבר בחג הסוכות זה, להיגאל בגאולת עולם, וכפי שכבר דברנו בשלש סעודות, אודות הענין שכל ההפטרות של סוכות עוסקים בענין מלחמת גוג ומגוג, וביותר לפי מה שמקובל מהרה"ק הרר"מ מרימנוב זי"ע, שהטעם שקורין הפטרת 'וערבה' (מלאכי ג) בשבת הגדול שחל בשבת ערב פסח, ומסיימים בו הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא, כי היא שנת פקידה, ונזכה בקרוב לגאולה השלימה, במהרה בימינו אמן.

דברי תורה בשוה"ט אושפיזא דיוסף

תשס"ג

בתוה"ק (שמונת כג, זט) וחג האסיף בצאת השנה באספך את מעשיך מן השדה, ולהלן בפרשת כי תשא (שם לד, כב) כתבה התורה וחג האסיף תקופת השנה, ופירש רש"י בתחילת השנה הבאה. וקשיין קראי אהדדי. ולפי פשוטו מבואר, שחג הסוכות פעמים נופל חלקו בתקופת תמוז, ופעמים בתקופת תשרי, כמבואר בגמרא (סנהדרין יב, ב), ועיין באבן עזרא מה שכתב בזה.

וראיתי לבאר בספר קדום, על פי מה דאיתא בילקוט (פנחס, רמז תשפב) אמר ר' לוי בכל חדש וחודש שבקיץ ביקש הקב"ה ליתן לישראל מועד, בניסן נתן להם הפסח, באייר נתן להם פסח קטן, בסיון נתן להם עצרת, בתמוז היה בדעתו ליתן להם מועד גדול, ועשו העגל, ובטל תמוז ואב ואלול, ובא תשרי ופרע להם ראש השנה ויום הכיפורים והחג, אמר להם הקדוש ברוך הוא לאחרים הוא פורע ושלול אינו נוטל, תן לו יומו, ביום השמיני עצרת תהיה לכם (במדבר כט, לה).

נמצא שולוא חטאי בני ישראל היה חג הסוכות בחודש אלול שהוא בצאת השנה, ומפני חטאינו נדחה החג לחודש תשרי שהוא בתקופת השנה, ולכן בפרשת משפטים אשר נשנתה לפני החטא כתבה התורה בצאת השנה, ובפרשת כי תשא שנאמרה אחר החטא כתבה התורה תקופת השנה. ודפח"ח.

ועוד לאלוה מילין, בסגנון זה, דהנה 'תקופת' מורה על לשון תוקף וחוזק, כמו (אסתר ט, כט) את כל תוקף, כי חג הסוכות נותן תוקף ועוז לכל השנה הבאה, וכן איתא בסה"ק מגן אברהם להרה"ק מטריסק זי"ע (לשבת חוהמ"ס ד"ה וחג), ויש לבאר הענין בזה.

ויבואר, דמצינו בחז"ל (פרד"א, פרק מ) שהשוו את נתינת התורה לשמחת חתן וכלה, והנה כשמשתדכים שני משפחות מקצוות ארץ, מצוי הדבר

שאחר הנישואין נוכחים הצדדים שלא לזה הבחור או לזה הנערה קיוו, עד שלפעמים החבילה מתפרדת, לא כן הדבר בשידוך שנעשה משכונה לשכונה, הרי כל צד מכיר היטב את טיבו של הצד השני, ואז ישרור באהליהם השלום וההשקט.

והנה כאשר לקח השי"ת אותנו לעם, לא היה לזה תוקף וחוזק, כי יש לחשוש שכאשר נחטא יחזור בו הקב"ה כי יתברר לו כביכול שאיננו ראויים לכזאת, ולזאת זימן השי"ת את ה'אונטער געווארפענע מעשה', שדרשו עליו חז"ל (שבת פח, ב) עלובה כלה מזנה בתוך חופתה, ואין לך חטא ושפלות גדול מזה, ובכל זאת לא מנע השי"ת מאיתנו מכתב עוז חביון, ונתן לנו את תורתנו בלוחות השניות, הרי נתן בזה תוקף נצחי לברית שבינינו להשי"ת, שלא תהיה מופרת בכל מצב.

ולזה רמזה לנו התורה דייקא בפרשת כי תשא אחר החטא 'וחג האסיף תקופת השנה', שלולא היינו חוטאים היינו בושים ונכלמים, ולא היינו מהינים להרים ראש ורגל ולהיכנס אל הסוכה שהיא צילא דמהימנותא, ואינה קולטת רק ל"ו צדיקים דעיילי בבר (סוכה מה, ב), שלא חטאו ולא פגמו, אך אנשים כמונו, אך אחר שקבלנו הלוחות השניות, להתוודע ולהיגלות גודל חיבת הקודש אלינו, בכל מצב שהוא, שוב יכול כל אחד ליכנס לישוב בצל הסוכה, ובזה נעשה 'תקופת' השנה.

במגן אברהם (סם) כותב ש'האסיף', בגימטריא יוסף, ע"ש, שיוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ (בראשית מב, ו), ולכן רומז חג האסיף ליוסף, שעל ידו מאספים התבואה ובא שפע, וזה היה אף במצרים ערות הארץ, כענין תקופת השנה שזכרנו, ובערב הושענא רבא נשפע על ידו לכל כלל ישראל, שפע ברכה והצלחה, ומנהג היה בכמה מחצרות הצדיקים, כמו בבעלזא ועוד, לחלק באושפיזא דיוסף 'פרנסה חלה'.

ויעזור השי"ת שיושפע מחג האסיף הזה, להביא ברכה אל תוך ביתך, ולכל כלל ישראל שפע ברכה והצלחה, וניגאל גאולת עולמים בב"א.

